

Lausunto

Asia: VN/11469/2025-UM-9

Suomen kahdeksas määräaikaisraportti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta

Johdanto / Inledning

Voitte lisätä alla oleviin laatikoihin kommenttinne määräaikaisraporttiluonnoksen eri osioista. Tähän voitte jättää kommenttinne luonnoksen Johdanto -osioon. / Nedan kan Ni lämna kommentarer till de olika avsnitten av det bifogade utkastet till periodisk rapport. Här kan Ni lämna kommentarer om det första avsnittet.

-

Artikla 1 / Artikel 1

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 2 / Artikel 2

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 3 / Artikel 3

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

Kommenttimme on kohtaan 24. Vastauksena komitean suositukseen 19 F on mainittu perhevapaa uudistuksen positiiviset vaikutukset eläkekertymään Suomessa. Eläkeläisliittojen etujärjestö korostaa kuitenkin tämän tavoitteen kunnianhimoisen tavoittelun tarpeellisuutta. Miesten ja naisten välinen ero keskimääräisissä eläkkeissä oli 456 euroa kuukaudessa vuonna 2024, euromääräinen ero on kasvanut tasaisesti työeläkkeiden kasvun myötä.

Perhevapaa uudistuksen tavoitellut vaikutukset tuskin tasaavat keskieläkkeiden eroa merkittävän nopeasti, mutta päämääränä tulee olla vahvasti, että perheen perustaminen ei johda merkittäviin

eroihin eläkekertymässä. Tämän ohella tulee löytää ja soveltaa muita mahdollisia tapoja saavuttaa sukupuolten taloudellista tasa-arvoa eläkeläisten keskuudessa. Tämän tavoitteen saavuttamisen kannalta olennaista on se, että työuran ja tehtävän kannalta samanlaisen taustan omaavilla ihmisillä olisi noin sama eläkekertymä riippumatta sukupuolesta tai lapsiluvusta.

Artikla 4 / Artikel 4

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 5 / Artikel 5

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 6 / Artikel 6

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 7 / Artikel 7

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 8 / Artikel 8

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 9 / Artikel 9

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 10 / Artikel 10

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 11 / Artikel 11

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

Kommenttimme on kohtaan 149. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen suhteen määräaikaishavainnointin luonnoksen tapa sivuuttaa etenkin köyhyyden vaikutukset on hälyttävä. Esimerkiksi eläkkeensaajan asumistukeen kohdistetut kiristykset on valitettavasti kuvattu vain valtiontalouden tasapainottamisen näkökulmasta, vaikka niiden vaikutukset pienituloisiin talouksiin ovat tiedossa.

Eläkkeensaajan asumistuen kohdalla korostamme eri ikäryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa omaan talouteensa. Eläkeläisten mahdollisuudet vaikuttaa omaan talouteensa hankkimalla lisäansioita ovat työikäisiä rajallisemmat. Eläkkeensaajan asumistuen kiristykset sekä neljäksi vuodeksi asetettu indeksijääditys kohdistuvat erityisesti pienituloisiin eläkeläisiin. Taloudellinen vaikutus, keskimäärin 15–35 euroa kuukaudessa, on pienituloisen kuukausittaisen taloudellisen toimeentulon kannalta erittäin merkittävä heikennys.

Kommenttimme on kohtiin 151 ja 158. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset vaarantavat osan ikääntyvän väestön mahdollisuutta ja oikeutta soveltuvaan asuntoon. Esimerkiksi kohtuuhintaiset vuokra-asunnot tai esteettömyyttä edistävät remontit ovat edistäneet ikääntyvälle väestölle soveltuvaa asuntokantaa, mutta tulevaisuudessa tämä kehitys jäänee riittämättömäksi.

Artikla 12 / Artikel 12

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

Kommenttimme on kohtiin 165 ja 166. EETU ry:n mielestä raportin vastaukset näihin peräkkäisiin kohtiin ovat ristiriidassa keskenään. On mielenkiintoinen valinta vastata sosiaali- ja terveydenhuollon saatavuuden olevan kehittämisen kohteena, mutta seuraavassa kohtaa mainita palveluvelvoitteiden karsimisen. Kehumme varovaisesti kuitenkin kohdan 166 mainintaa siitä, että ohjauksella pyritään auttamaan hyvinvointialueita resurssien kohdistamisessa. Korostamme silti, että hyvinvointialueiden autonomian rapistuminen näkyy tässä selkeästi, kun alueilla ei mainitusti nimenomaan ole verotusoikeutta, mutta samalla myös palveluiden tuottamisen sekä järjestämisen suhteen ohjaus tulee valtiovallan suunnalta.

Vanhusasiavaltuutetun vuosikertomuksen (24.9.2025) perusteella kaikki ikääntyneet eivät saa tarvitsemiaan palveluita. EETUn jäsenjärjestöissä sekä Huomisen kynnyksellä-kyselytutkimuksessa (2025) on myös tunnistettu tämä sama haaste.

Kommenttimme on kohtiin 168 ja 170. Palveluiden toimivuuden ja saatavuuden kannalta digitaalisten ratkaisujen lisääntynyt käyttöön ottaminen on edellytys etenkin heikkojen resurssien aikana. Korostamme palveluiden saavutettavuuden osalta kuitenkin merkittävää osaa väestöstä, joilla digitaaliset palvelut eivät toimi riittävällä tapaa. Huomisen kynnyksellä-tutkimuksen mukaan 44 % ikääntyneistä suomalaisista on huolissaan sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuudesta, joka on merkittävin huolenaihe ko. tutkimuksen perusteella.

Esimerkiksi ikääntyneiden keskuudessa on arviolta 300 000 henkilöä, joilla ei ole digitaitoja (Vanhusasiavaltuutetun toimisto 9.9.2025). Heidän tapauksessaan asiakkaille suunnattavat digitaaliset palvelut eivät ole vaihtoehto. Samalla muidenkin, kuten eri vähemmistöihin kuuluvien

ikäntyneiden asiakkaiden kohdalla digitaalisten palveluiden toimivuus ja asianmukaisuus on varmistettava.

Henkilöstön saatavuuden suhteen digitaaliset ratkaisut voivat olla hyvä työkalu palvelutason turvaamiselle tai kehittämiselle. Tavoitetilan tulee kuitenkin olla, että digitaalisia työkaluja ei nähdä tai sovelleta koulutetun työvoiman korvaajana. Etenkin väestön ikääntyminen yksinään aiheuttaa jo voimakkaan tarpeen riittävälle, koulutetulle ja hyvinvoivalle hoidon ja hoivan työvoimalle, jolloin heidän korvaamiselleen ei ole asianmukaista etsiä toimia liian tavoitteellisesti. Digitaalisten työkalujen tulee olla juuri niitä: työkaluja, eikä työntekijöitä.

Artikla 13 / Artikel 13

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

Kommenttimme on kohtaan 190. Elinikäisen oppimisen ajatuksen tulee kattaa myös työelämän jälkeisen ajan tarpeet ja kehittyvässä yhteiskunnassa osallisuuteen tarvittavat arjen taidot. Esimerkiksi Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on 330 000 ikääntynyttä kokonaan vailla digitaitoja ja yli 600 000 henkilöä, jotka eivät selviä digitaalisesta asioinnista ilman toisen henkilön apua. (Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024). Elinikäisen oppimisen ja vapaan sivistystyön pitää pystyä vastaamaan myös työelämän jälkeisen ajan oppimistarpeisiin.

Artikla 14 / Artikel 14

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Artikla 15 / Artikel 15

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Muut suositukset / Andra rekommendationer

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. / Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan.

-

Långvik Katja
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens
intresseorganisation PIO rf